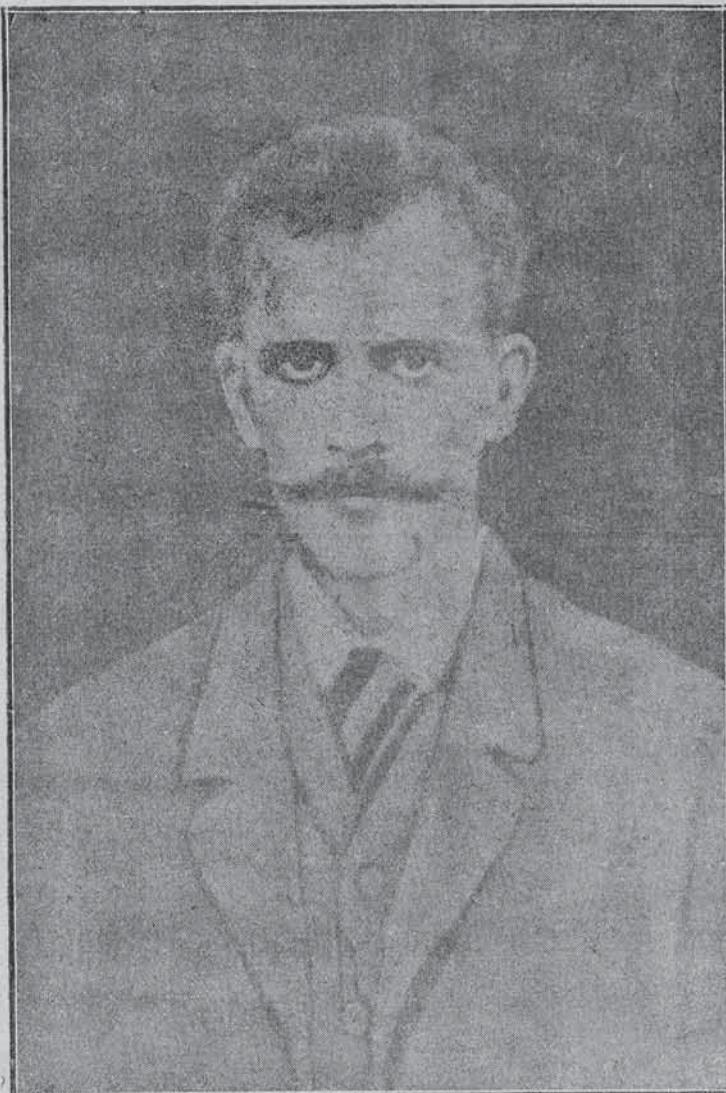

62 София,
Българска Земедѣлска и
Кооперативна Банка

илюстрация ИРИНДСКЪ

ПЕРА ТОШЕВЪ

ЮЧБУНАРСКА ПОПУЛЯРНА БАНКА—СОФИЯ

Централа ул. „Пиротъ“, 20. Клонове: I на ул. Мария Луиза № 101; II на централната пазарна ул. Пиротъ № 122, въ квартала Конювица; III на ул. Клементина № 62; IV на ул. Мария Луиза № 4 и V на ул. Бенковски № 9, жгъла Дондуковъ

Капиталъ и фондове 102,000,000 лв.
Пласменти . . . 266,000,000 лв.
Влогове . . . 360,000,000 лв.
Разпол. сръдства . 161,000,000 лв.

Банката извършва всички видове операции: преводи, инкасо, заеми, сконто, варианти, гаранции и пр. Приема и влогове при най-износни условия специални влогове със седмични вноски отъ по 20, 50 и 100 лева.

АВРАМЪ М. ЧАЛЬОВСКИ ИНДУСТРИАЛНА КЪЩА

за ПРОИЗВЕЖДАНЕ ЗАХАРНИ ИЗДЕЛИЯ, растителни масла, таханъ, кафе, шоколадъ, бисквити, карамели, гликоза, млъко прахъ и др.

центрил СОФИЯ III, Пансион 41

КЛОНОВЕ:

БУРГАСЪ и ГАРА ИСКЪРЪ

Телефони за: | СОФИЯ 2-17-21, 2-63-85
 | БУРГАСЪ 176, 161
 | ГАРА ИСКЪРЪ 2-29-88

ТЕЛЕГРАФИЧЕСКИ АДРЕСЪ:
ЧАЛЬОВСКИ

„КОМЕРЦИУМЪ“ — А. д. СОФИЯ, УЛ. РАКОВСКА 68 ТЪРГОВИЯ И ПРЕДСТАВИТЕЛСТВА

Товарни автомобилни коли—известните Кльокнеръ-Дойцъ отъ всъкакъвъ видъ и целесъобразни каруцерии.

Леки автомобилни коли, трактори и влъкачи — различни системи, солидни марки съ сигурни работни резултати.

Електрически хладилници „Фриднайдеръ“ отъ всъкакъвъ видъ, съ изящни и здрави конструкции за всъкакви цели.

Електрически мотори и уреди, необходими за всъкаква рационална уредба и уредени домакинства.

Автомобилни части за стари и нови модели товарни и леки коли Фордъ, Мерцедесъ, Кльокнеръ Дойцъ и др.

Тракторни части — бутала, биели, колела, магнети, грайфери, и други за Дюонъ Диръ и Фордзонъ.

Гаранъ и работилница на ул. „Мария Луиза“ 90, за поправки на всъкакъвъ видъ и марки моторни коли.

Илюстрация ИЛИНДЕН

Редакторъ: КИРИЛЪ ХРИСТОВЪ — СОВИЧАНОВЪ

Редакция и администрация: ул. „Пиротъ“ № 5, телефон. 2-19-32 — Чекова сметка 52-21

Годишенъ абонаментъ за Царството — 120 лв., за Европа — 200 лв., за Америка — 2 долара. Отделенъ брой 12 лв.

Списанието е одобрено отъ Министерството на Народ. Просвъщение съ окръжно № 40,350 отъ 28. XI. 1923 г.

„ILINDEN“ — Illustrierte Zeitschrift — Pirofstrasse № 5 — Sofia, Bulgarien

ДАР

СТНАРОДНАТА ИНСТИТУЦИЯ
„СВ. СВ. КИРИЛ И МЕДИДИ“
София

ЛЕВСКИ — АПОСТОЛЬТЪ

Цѣлата българска земя — отъ край до край, — бѣ пламнала въ борба противъ гръцкото духовно робство. Това бѣ борба и за освобождение и отъ политическо робство, но даде ѝ се църковно-училищнъ отенъкъ като по-безобиденъ за властите, сами оствратили се отъ гръцкото нахалство.

Камбанниятъ звънъ на Отца Пайсия бѣше раздрушалъ заспалия въ дълбокъ сънъ българинъ, който разтвори очи, изправи се на краката си и се почувствува здравъ и бодъръ, достатъчно силенъ да се впусне въ борба за избавление отъ робство.

Възродилъ се бѣ вече духътъ на българина — въ Цариградъ и въ Букурещъ българските центрове бѣха се обърнали на пчелни кошери, въ които влизаха и излизаха разпалени работници, готови да дадатъ срѣдства и животъ за народно избавление.

Едновременно съ Иларионовци и Неофитовци, съ Славейковъ и Кръстевичъ и безбройните тѣхни съидейници, които ковѣха короната на българския Екзархъ въ Цариградъ, презъ Дунава почнаха да нахлуватъ хайдушки чети съ развѣто знамѣ противъ врага властъ. Подобни чети, създадени самостойно, действуваха и въ западните български краища. Дѣлото на Хитовъ, Воловъ, Хаджи Димитъръ, ненагласено — спонтанно бѣ подето отъ Чакревци, Църневци — изъ Бигла и Баба планина, отъ дѣдо Ильо Беровски — въ Малешево.

За системна, обаче, борба, борба масово народна, която би раздрусила отъ основи трона на сатрапа, не бѣ се още замислило. Като неинъ пръвъ проводникъ трѣбаше да се намѣри лице достойно, свято, както бѣ достойно и свято самото дѣло, лицѣ, което да съчетава качествата на дейцитѣ въ Цариградъ и на тѣзи въ Букурещъ, които подиграваха първите казвайки:

„Свободата не ще Екзархъ, иска Караджата!“

Дяк. Игнатий, ако не бѣ хвърлилъ расото, съ способностите съ които бѣ надаренъ не бѣше изключено да достигне до владишки жезълъ, но той притежаваше и всичките качества на своя съзаклятникъ Караджата и на всички войводи, които лѣха кръвта си изъ поробената страна.

Посветиът живота си въ служба на народната ни църква, Левски напусна тѣсните ѹ чортози и се впусна въ служба въ отечествения храмъ — све-

тенъ и предъ неговия святы олтаръ сложи своите кости.

Добилъ навика отъ ранно детство да служи вседушевно и всесърдечно Богу, съ бележитата своя кротост и смиреност, Левски нарами кръста на свободата на брата робъ и пое пѣтия къмъ Голгота.

И скоро се всели въ душата на цѣлия народъ. Всрѣдъ тѣмата, въ която пипнешкомъ стѫпваше българинътъ, Левски бѣ ангелътъ-хранителъ, пѫтеводната звезда, радостта и утѣхата за всички. Кумиръ, светецъ, предъ него се кланяха, кланятъ му се и днесъ старо и младо, учено и просто.

Многоликъ и вездесѫщъ, той се явяваше възду. Духъ всесиленъ, той не позна страха и самъ се въвираше всрѣдъ врага, за да бѫде пѣтия му най-чистъ.

Славата на Левски обхвана цѣлата българска земя. Като Божието слънце той сгрѣ душитъ на цѣлъ народъ и му вдѣхна вѣра въ неговото бѫдеще. И всички трѣгнаха подиръ него, всички му се подчиняваха.

Когато македонскиятъ българинъ прегърна борбата за своето освобождение, първите македонски апостоли възприеха неговия начинъ на действие, — изпитанъ, безупреченъ, далъ отлични резултати. Даме и Гоце му подражаваха, неговиятъ духъ бѣ се вселилъ въ тѣхъ и тѣ бѣха приети отъ бълг. народъ така топло, както бѣ посрещанъ самия Левски. Трѣгнали по неговите стѫпки, тѣ намѣриха и неговата славна смърт — Гоце — при с. Баница, Сѣрско, а Даме подъ Петлецъ, при с. Русиново — Малешевско.

69 год. отъ като Левски увисна на бесилката. 69 год. той жрецъ великъ предъ Трона на българския Богъ буди чувства на вѣзоргъ, на гордостъ и радостъ. Старото благоговѣ предъ подвига му, младото се въодушевява и е готово като него да умре за величието на своя родъ, родъ великъ, свещенъ — създалъ велики свои синове, будители и борци за народно благо.

Днесъ Македония, сияюща отъ лжитѣ на свободата, слави и велича първия апостолъ на всебългарската освободителна идея — Василь Левски.

Ил.

МАРА БУНЕВА

(по-случай годишнината отъ героичната ѝ кончина)

Освободителните борби на македонския българинъ изнесоха предъ историята и предъ свѣта подвизи и дѣла, които ще се славятъ презъ вѣковетъ.

Мара Бунева

Нищо не бѣ предприето за смекчение отношенията между потисници и роби. Обратно, властимеющите настройваха всичко противъ раята — безправна, унизиана, малтретирана, преследвана при вина или безъ вина, съ присъда или безъ присъда — култивираше се единъ видъ омразата отгоре.

До времената крайно бѣха се измѣнили. До когато владеющата нация бѣ останала почти такава, каквато е била тамъ, отъ кѫдете бѣ дошла, българинътъ бѣ напредиаль тѣрдѣ много въ образователно отношение. Вла-дничеството на първия, безконтролното му буйствуване надъ българина бѣ го озвѣрило, а излишествата съ които разполагаше и бездѣлието, на което бѣ се отдалъ, убиха всѣкакво творчество, всѣкаква инициатива у него.

Обратно. Трудътъ, свещениятъ трудъ на българина, вѣчниятъ неговъ ламтежъ къмъ просвѣта, пестеливостта, трезвенността му бѣха го издигнали на най-високото стїжало всрѣдъ народите на обширната отоманска империя.

Като се знае отъ друга страна, колко силно бъл- гаринътъ е привѣрзанъ къмъ земята, която го е родила, земята, която е поддържала рода му презъ вѣковетъ, земята, която е наситена съ потъта и съ кръвта на него-

витѣ дѣди, ще се разбере, че не е било трудно за апостолътъ на революционната борба въ Македония да намѣрятъ свои привѣрженици. Не бѣха нужни убеждения и агитации — почвата бѣше подготвена, създадена отъ вѣкове насамъ. Трѣбваше да се раздвижватъ само духоветъ.

Освобождението на България, неправдата извѣршена въ Берлинъ, бѣха създали народното вѣжделение за отхвѣрляне на ярема — тежъкъ, мѫчителенъ, унизителенъ.

Затова толкова лесно се разрастна революционната мрежа, затова въ услуга на организацията се притече всичко десспособно — мѫжко и женско, богато и бедно, учено и просто, старо и младо.

Илинденското вѣзвъстие не бѣ само една проява на ултратротиотичното чувство на македонския българинъ. Добре организирано, жарко прегърнато отъ цѣлото бълг. население, най-дѣлготрайно, най-блестяще проведено, то донесе и своятъ резултати — предвидѣха се реформи, чието постепенно разширение достигна до срещата между руския и английския императори въ Ревалъ.

Тоя процесъ на развитие бѣ прекъснатъ отъ Балканската война. Ентузиазъмътъ на българина бѣ толкова силенъ, проявениятъ патриотизъмъ бѣ тѣй беззаветенъ, радостта, че най-после Македония ще бѫде освободена бѣ тѣй чрезмѣрна и заради това омерзвлението въ душата на българина бѣ тѣй сатанинско противъ измѣнниците — „съюзници-разбойници“.

Малко имъ бѣха придобивкитъ, които благодарение храбростта на българина спечелиха, та се нахвѣрлиха върху Македония и върху народа ѝ, който бѣ се борилъ 35 год. наредъ заради свободата си!

И до какви мѣрки не прибѣгнаха новите владетели, за да изкоренятъ всѣкаква възможна съпротива и да убедятъ — да измамятъ по-добре — свѣта, че Македония въ северната си част е срѣбска, въ южната — грѣцка. И еднокръвни братя, които случайността бѣ раздѣлила, станаха — единиятъ сърбинъ, другиятъ грѣкъ, а третиятъ българинъ — споредъ това въ коя част на Македония ги свари Букурешкиятъ договоръ!

Поробениятъ наново българинъ изтрѣпна, смяя се. И се замисли какъ да се справи съ новите натрапници-сатрапи — тѣ не оставиха българска светиня непоругана, българска кѫща неразорена, неонещастливена.

Трѣбваше да се реагира. Но какъ? Страната, херметически затворена, пиле неможеше въ нея отвѣнъ да прехвѣркне. Но има ли народъ безъ първи хора, безъ вождове? Македонскиятъ българинъ, особено, който прояви чудеса отъ храброст, възможно ли бѣше да бѣ се лишилъ окончателно отъ носители на своятъ вѣковни идеали?

Съпротивата проявявана по разни начини изъ разните краища на поробената страна още отъ първия денъ на похитяването ѝ отъ хора отъ разните срѣди на обществото, бѣ увѣнчана съ подвига на лице изхождащо изъ нѣжната половина на българския свѣтъ: Намѣри се жена, която извѣрши подвигъ, който възгордѣ жената въ цѣ-

лия свѣтъ въобще, който възвеличи духа на българина и срази похитителитѣ на народната ни свобода — сърбите.

Свѣтъ има да се удивлява отъ храбростта на Мара Бунева.

Млада, смѣла, жизнерадостна, хубава, пълна съ желание за животъ, тя бѣ решила да посвети своя животъ за отечеството си и бѣ готова да поеме всичките страшения, които обстоятелствата биха й наложили, само и само да изпълни своя обетъ.

За да се подготви достойно да изпълни великата мисия, която бѣ прегърнала съ всичката страсть и сила на цѣлото свое сѫщество, Мара Бунева мина една обширна и разнообразна тренировка на спортъ, на стрелба, на издръжливостъ, и, когато се почувствува готова да извърши подвига, замина за родната си страна. Предвидлива, съобразителна каквато бѣше, тя успѣва да спечели довѣрието на властвующите, които, подозрителни, гузни въ своята съвѣтъ, се боеха и отъ сѣнката си и не даваха да се добере до тѣхъ несърбинъ.

Та единичкъ ли бѣше случаятъ за поука? Жика Лазичъ, министрътъ на Вѫтр. Работи, не бѣ ли застрелянъ въ самия му кабинетъ въ Бѣлградъ? „Паница“-та не бѣ ли скучена отъ „Менче“-то въ театъра въ Виена?

На халстовото на сърбите съ псувнитѣ, които не слизатъ отъ устата имъ, тѣхното надменно и хулиганско държане предъ всичко българско — предъ царъ и народъ — не бѣ ли възмутило всички? Тѣ чувствуваха неприязнъта на поробенитѣ, тѣ виждаха и всичкото тѣхно превъзходство — тѣхната умѣреностъ, тѣхната привързаностъ къмъ семейство и родъ, тѣхната почтеностъ — и заради това почти странъха отъ българското общество. Но Мара Бунева имъ се наложи.

За свѣта остава необяснимо какъ не се разколеба нейниятъ духъ, какъ не се смущи нейната душа, какъ не трепна нейната дѣсница!

Жена феноменъ за времената на женска суета, въ които живѣемъ!

Какъ можа да упази тайната, която я занимаваше дълго време? Какъ не се откри предъ нѣкого тя, какъ поне на сънъ не се издаде! И никой не я разбра, никой не предугади мисълта, която занимаваше цѣлото й сѫщество.

Енigma сѫща, тя удивляваше еднакво и българи и сърби, и мѫже и жени — нѣщо свръхчовѣшко, невиждано, несрѣщано по земята.

Не една македонска българка прояви своето безстрашие въ борбата. Който желае де извлече заключението, че и въ храбростта жената не отстъпва на мѫжа, нека се взре въ дѣла, който македонката взе въ освободителнитѣ на борби. Почти по-голѣматата част отъ куриерската работа на революционната организация въ страната се извършваше отъ жени-куриерки. Жената взе наравно участие, еднаква отговорност съ мѫжа въ борбата.

Не една жена се е борила съ оржие въ ръка наравно съ комититѣ.

Но куриеркитѣ, комититѣ сѫ зимали колективно участие въ борбата, а знае се — смѣртъта е по-сладка, когато се понася дружно.

Какъвъ великъ духъ е бушувалъ въ слабото, въ нѣжното тѣло на М. Б., за да се затвори въ себе си, и да упази тайната, цѣlostна, свещена, безъ да й даде Еѣзможностъ да избухне нѣкога тя отъ напряжение!

Само любовъ неземна, любовъ Божествена, любовъ свещена, само най-възвишънъ патриотизъмъ, най-беззаетна преданостъ къмъ родъ и родина могатъ да сътворятъ чувство за най-върховна саможертва съ пълно

съзнание, съ най-висша душевна гордостъ.

Нѣщо необикновено, нѣщо чудодейно, забележително, нечувано до сега. И Преличъ — кърволикътъ на невинна българска кръвъ, Преличъ — българоубиецътъ, Преличъ, който нарочно бѣ доведенъ отъ Бѣлградъ, за да устрои унищожението на всичко видно българско, Преличъ — страшилището, звѣрътъ, чудовището въ човѣшка кожа, тъкмо когато съ мили очи посрѣщаше своята незнайна душманка, отмѣстителката за толкова извѣршени грѣхове противъ българския родъ, бѣ прострѣянъ край Вардара въ Скопие, а самата тя собствено рѣчно прекрати туптенето на героичното си сърдце високо заявявайки предъ Великия Тронъ, предъ трона на сатрапа и предъ цѣлъ свѣтъ „Българка съмъ и за българския народъ умирамъ“.

Ударътъ, който Мара Бунева нанесе на сърбството бѣ поразяющъ. Той съкруши окончателно надеждата на сърбите, че съ Македония е вече свършено, както тѣ се изразяваха налѣво-надѣсно, и македонскиятъ въпросъ наново избухна и засия предъ цѣлъ свѣтъ.

Кой другъ народъ е далъ героя като Мара Бунева? Не бѣше ли това духъ свещенъ, въплътенъ въ нейното красиво тѣло, отрекло се отъ себе си, отъ всѣ-каква човѣшка суета!

И днесъ на лобното място на Мара скроменъ металически кръстъ сочи великото и дѣло, предъ което и най-коравото сърдце не може да не се трогне и предъ което ежедневно поклонници съ сведени глави падатъ на колѣни и превъзнасятъ великата слава на българската герояня, на отмѣстителката за всичките злини причинени отъ злите сърби противъ българина, противъ винаги скромния българинъ — миренъ, тихъ, християнинъ въ истинския смисъл на думата, неламтящъ за чуждото, неструващъ зло никому.

Мара Бунева загина. Тѣлото ѝ както всѣко тѣло се скри нѣкъде въ земята, макаръ и неизвестно кѫде, но все едно — „земля еси, въ земля отидеши“, както се казва въ свещенитѣ книги, но духътъ ѝ се всели въ всѣко българско сърдце и ще сѫществува, и ще възвеличава българина во всѣки вѣковъ, до като свѣтъ свѣтува, до като на свѣта българинъ сѫществува.

Неше бѫде далече денътъ, въ който нѣ това лобно място ще се издигне паметникъ, величественъ, каквото бѣ велико саможертвоприношението на Мара Бунева, паметникъ, който ще напомня на поколѣнието свещената борба, която македонскиятъ българинъ е водилъ за своята свобода.

Нѣкога великиятъ германски поетъ и философъ Гьоте въ своя Faustъ бѣ казалъ великата истина — „Свободата и живота заслужава само този, който е готовъ винаги да се бори за тѣхъ“. Тази усвоена отъ свѣтовната съвѣтъ максима кой другъ народъ я е прегърналъ така горещо както българскиятъ народъ?

Ако българинътѣ бѣше мечталъ само за животъ, па макаръ каквъто и да бѫде той, ако той бѣ се помирилъ съ наложението му отъ превратностите на сѫдбата хомотъ, не би създавалъ всѣки 3—4 десетилѣтия бунтове изъ всичките краища на своята земя, не би извѣршвалъ преселения отъ единия до другия ѹ край, а не веднажъ и вънъ отъ предѣлите на Балкански полуостровъ, не би издигвалъ планини отъ кости, не би леялъ рѣки отъ кърви — не само „шуми Марица окървавена“, но още по окървавенъ шуми и Вардаръ съ Велика, Брѣгалница и Цѣрна, шумятъ и Струма, Мѣста и Бистрица, а въ безбройнитѣ македонски езера, известни съ своя чаръ цѣливѣко вѣ сѫ се оглеждали денемъ сльнцето, нощемъ звездитѣ и месецътѣ, помрачени отъ червенитѣ пари на кръвта, която на потоци сѫ лъяли най-достойнитѣ синове на бълг. земя,

и българинът би изгубилъ досега своята национална самостоятелност.

Храбъръ, просвѣтенъ, толерантенъ, въротъримъ, свободолюбивъ, мре за свободата си, но пази свободата и достоинствата на чуждитѣ елементи — нѣма друга страна въ свѣта, въ която чужденецъ да се чувствува свободенъ както въ отечеството си — всички тѣзи достоинства на българина сѫ правилно оценени отъ приятели и съюзници и затова днесъ той се радва, както никой другъ на свѣта на своята свобода, на своето обединение.

K. Хр. Соб.

Пишатъ ни отъ Скопие

Тържеството на лобното място на Мара Бунева

На Василовденъ (14. I.) скопяни присъстваха на една манифестация на българското родолюбиво чувство, единъ отъ рѣдко изживѣните дни за Македония, която показа какъ умѣе да тачи свѣтлата саможертва на най-достойните свои чада, които съ готовностъ жертвуваха живота си за отечествената ни свобода.

Нѣколко дни преди това на кръста, поставенъ на лобното място на великата героиня на Македония — Мара Бунева — бѣха сложени гирлянди електрически крушки, които денонощно свѣтѣха, а почетна стража отъ младежи постоянно дежурѣше.

Днесъ къмъ 11 ч. пр. пл., Митрополитъ Софроний въ съслужение съ цѣлото градско духовенство извѣрши панихида и символично погребение на безсмѣртната Мара, следъ което въ трогателно слово възвеличи нейното дѣло. Негово Високо Преосвещенство, сладкодуменъ ораторъ и преданъ синъ на отечеството, който вече 8 месеца сподѣля радоститѣ на ощастливениетѣ отъ свободата българи отъ епархията му, като върховенъ представител на родната ни църква поднесе предъ Всевишния молитвѣ на цѣлия народъ да прости всички прегрешения на нашата велика мѫченица-героиня и да я сподоби съответното на саможертвата ѝ място при селенията на праведнитѣ.

Дворътъ на черквата Св. Богородица, самата черква просто сѫ претѣпкані съ народъ, между който личатъ членове отъ тетовското братство въ София, „Кирил Пейчиновичъ“, представителни групи, отъ селата и полето и отъ Скопска Черна гора въ красиви народни носии, делегации отъ Куманово, начало съ войводата Крѣстю Лазаровъ, отъ желѣзничари и воинство, германски и български милостърдни сестри и ученици отъ по-горнитѣ класове. Тукъ сѫ и официалнитѣ лица — н-кътъ на гарнизона, г. Генералъ Бойдевъ, обл. директоръ г. Д-ръ Раевъ съ помощника си г. Койчевъ, кметътъ на града г. Спиро Китинчевъ съ помощникъ кметоветѣ, начальниците на от-дѣлнитѣ служби и пр.

Многохилядно шествие начало съ портрета на чествуваната героиня мина покрай мястото на извѣршения отъ нея подвигъ. Следъ кратка заупокойна молитва, областниятъ д-ръ г. Д-ръ Раевъ произнесе пламенна речь, въ която възхвали героизъма проявенъ презъ редъ десетилѣтия отъ македонските българи безъ разлика на полъ и възрастъ и отъ страна на правителството сложи разкошъ вѣнецъ. Отъ страна на Скопяни поднесе вѣнецъ г. кметътъ на града. Личенъ деецъ и страдашъ българинъ, г. Китинчевъ описа всичкитѣ мѫчения, на които сѫ били подложени българитѣ подъ чуждитѣ режими, борбитѣ, които тѣ сѫ понесли, жертвуватѣ които сѫ дали, най-върховната отъ които е саможертвата на нинѣ славената героиня.

Вѣнецъ съ кратко слово отъ името на съгражданъ-китѣ на М. Бунева поднесе г. Д. Апостоловъ. „Твоите сестри и братя, другаритѣ и другаркитѣ ти падатъ на колѣне предъ лобното ти място и величаятъ твоя подвигъ“ — каза той

По сѫщия начинъ, съ по нѣколко думи бѣха положени надъ 50 вѣнци при кръста на Мара.

Отъ тукъ манифестацията потегли за народния театъръ. По цѣлото протяжение на Вардаръ по двата му брѣга пѣстъръ народъ празнично облечень отдава почит на прочулата се изъ цѣлия свѣтъ българска ге-роиня.

Директорътъ на в-къ „Цѣлокупна България“ г. Никола Коларовъ, известенъ народенъ трибунъ, въ трогателни думи изплете вѣнецъ отъ хвалебствия на великата наша самоотврѣженица и свѣтъръ ореолъ сложи върху голѣмото, върху мѣдрото ѝ чело. Изпълнена бѣ и литературна програма.

Голѣмо щастие за чувствителното сърдце на гордия македонски борецъ бѣ изпитано презъ време на прегревъното тържество въ Скопие.

Голѣмо внимание и почит отъ страна на всички бѣ указано на родителите и брата на Мара — Ана, Никола и Борисъ Буневи, които въ молитвено настроение общуваха съ скжата тѣхна покойница — героиня, дъщеря и сестра — на мястото кѫдето тѣкмо преди 14 год. тя освободи своя духъ и го отправи предъ Великия Престоль, за да прослави величието на българския народъ.

Цѣли 14 години Скопияни таиха дѣлбоко въ душите си въторога отъ подвига на Мара, заради това пъкъ така славно, тѣй тържествено бѣ отпразнуванътой днесъ.

Презъ цѣлия денъ темата на разговоръ бѣше живота на Мара, най-подробни спомени за нея, нейната загадка и величието на разигралата се трагедия.

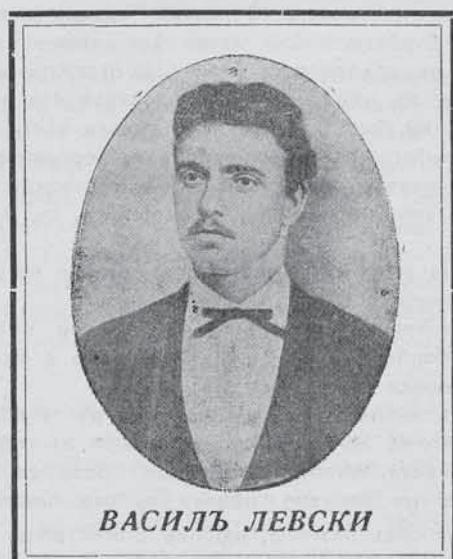
Благословии чрезмѣрни, най-разнообразни се изтръгаха отъ гѣрдитѣ на всички.

Вѣчна слава да слави великия ѝ подвигъ.

K.

Споредъ сведения отъ наши дописници почти извѣсички по-главни пунктове на Македония е била все така сияйно подчертана саможертвата на Мара Бунева.

На много мяста сѫ били дадени и литературни утра въ нейна честь.

СРЕБРА АПОСТОЛОВА УШЛИНОВСКА

На 31 януари т. г. сутринта почина на 59 г. възрастъ известната въ битолския окръг комитка Сребра отъ с. Лера — съпруга на тоже известния съ екцентричната си духовитост и преданъ четникъ въ районната чета на Георги Сугаревъ, Апостолъ Илиевъ отъ същото село.

Покойната Сребра Апостолова и нейната етьвра Донка Ставрева бъха първите две жени — комитки въ западна Македония, две родолюбиви селянки, които се прочуха като главни участници въ убийството на всесилния дербей и узурпатор — доставчика на гарнизона въ Битоля, Реджо Сульовъ отъ с. Лера, отъ когото кански бъше пропищело българското население въ околните села. Тъ бъха достойно зачислени въ четата на битолския районъ.

Единствена свидна дъщеря на родолюбивото петочленно семейство на Димо Ив. Домазетовъ, покойната, въ разцвета на своята възрастъ и семейно щастие, млада булка, не трепна да пожертвува всичко за каузата на револ. освоб. дело.

Въ пълно съзнание на дългъ и дадена клетва, тя не се отклони и върно застъпила главната роля въ изпълнение присъдата на организацията съ убийството на всесилния на деня Реджо. Това бъше една смела акция, която по своя характеръ и гениаленъ начинъ на изпълнение стресна властъта: Дерибайове отъ рода на джелебина Реджо Сульовъ, окриляни съ второждени тайфи, свиха куйрудитъ си и не се видѣха вече въ селата съ българ. население.

Ефектът отъ тази акция бъше неочекванъ и поради примѣрното ѝ провеждане, главно отъ жени. Тя се дължи на предварително уговорения планъ и обетъ между заклетите млади съпрузи Апостолъ и Сребра, при ценното съдействие на майка ѝ Петрана Димо Ив. Домазетова, въ чиято къща бъше обезоръженъ и съсъченъ Реджо. При изпълнението, обаче, безъ всъко колебание бъше се присъединила и Донка Ставрева — етьврата на покойната, чийто мажъ по това време съ таткото на Сребра бъха на гурбетъ въ Цариградъ.¹⁾

Съ тази смела акция българ. македонска жена издигна високо знамето въ защита на моралните устои на своята народност, въбра и семейна честь. Колкото и ловко да бъше изпълнена присъдата, съ огледъ да не узнае другъ въ селото, за да не пострадат невинни лица, по една слъпа случайност още на третия денъ, по миризмата на разлагания се разжсанъ трупъ на Реджо, тя бъше открита и властта влѣзе въ ролята си. Аферата, обаче, скоро се приключи; Апостолъ, Сребра и Донка бъха успѣли да се отскубнат презъ нощта, видно съ взетото оржие отъ убития Реджо, и отъ гората предупредиха битолския валия за направеното отъ тяхъ, за да не дирятъ други виновни и да не измъчватъ невинното население.

Още на следния денъ всички арестувани бъха освободени, освенъ Петрана Димова — майката на Сребра. Въ последствие тя бъше осъдена на 10 г. и наедно съ малолѣтните си деца Христо и Траянъ излежа присъдата въ битолския затворъ, но следъ това скоро почина.

Така това семейство отъ с. Лера ладе трима нелегални заслужили членове въ четата на битолския районъ съ първите две жени — комитки, чийто подвигъ се одухотвори още повече и отъ създадената легенда между населението: „И каурките станали комитки!“, като изразъ на шеметна озадаченост и уплаха. Този легендаренъ изразъ въ същностъ бъше

и едно олицетворение на настѫпилия респектъ между турското население въ селата за разрастващето се революционизиране и на българската жена въ Македония.

По-късно, покойната Сребра съ мажа си бъха прехвърлили границата съ оржие и се легализираха въ България. И тукъ до своята кончина, тя бъде олицетворение на характеръ и скромность, родолюбива съпруга, майка и сестра.

Сребра Апостолова²⁾

Презъ освободителното ни движение македонската българка, безъ разлика на възрастъ, семейство и материално положение, зарегистрира хиляди приказни прояви на борчески духъ и самоотверженост. Тя, обаче, съ нищо не даде поводъ за претенции на лични заслуги. Този, именно, фактъ още по-ярко подчертава не само националния духъ на македонската жена, но и съзнанието на населението въ Македония за морална и физическа устойчивост въ борбата съ стоическа упорита издръжливост.

Покойната Сребра се установи въ Варна. Ощастивена вече майка на четири рожби, безъ роптане тя наддържа всички семейни грижи, като скромна, бедна съпруга и добра майка.

Освенъ съпруга си, тя остави скръбящи и два сина, две дъщери, зетове, снахи, двамата си братя и внучи.

Опълото ѝ се извърши на 1 февруари въ катедралата „Успѣние Пресв. Богородици“ отъ трима свещеници при стечението на почитателите ѝ. Като членка на

(Следва на стр. 6 долу)

Владимиръ А. Карамановъ

ЕДИНЪ ЗАБРАВЕНЪ РОДОЛЮБЕЦЪ

Междуднешното наше поколѣние малцина сѫния, които знаятъ нѣщо за живота и дейността на Димитръ попъ Георгиевъ Беровски, който по църковния въпросъ и по борбите за свободата на българския народъ заслужено заема първо място между всички дейци отъ североизточна Македония отъ преди освобождението на България.

Д.п. Георгиевъ, като окол. н-къ въ Радомиръ, 1883 г.

Като спомнямъ днесъ името на този голѣмъ забравенъ родолюбецъ, считамъ, че не е безъ интересъ за младото ни поколѣние и предимно за свободните днесъ българи отъ Малешевско-Пиянечко и околните имъ краища, въ които се е подвизавалъ сѫщия, ако бждатъ запознати макаръ и на кратко съ живота и дейността на този доблестенъ българинъ, голѣмъ борецъ по църковния въпросъ въ своя роденъ край и Струмишко, както и войвода, който е взелъ живо участие въ първото възстане на роба-българинъ отъ Маке-

Илинденската организация, въпрѣки неблагоприятното денъ, въ погребението ѝ взеха участие др-ство „Илинвреме и Македонското женско дружество. Въ църквата при опѣлото и говори председателя на д-во „Илинденъ“ г. Хр. Настевъ, който обрисува дѣлата и живота на покойата.

Богъ да я прости!

X.

Тази афера, озаглавена „И каурките станали комитки“, подробно е описана и помѣстена въ кн. кн. 8 (88) и 9 (89) на списанието „Илюстрация Илинденъ“.

донаия презъ пролѣтъта на 1876 година, или въ така нареченото Разловско възстание, а сѫщо така и въ голѣмото Кресненско възстание въ края на 1878 год., както и въ срѣбъско българската война презъ 1885 год. и по подпомагане на четническото движение презъ 1895 и последующите нѣколко години, за премахване на чуждото вѣковно робство въ Македония.

Димитръ попъ Георгиевъ Беровски е роденъ презъ 1840 год. въ с. Берово, Малешевско. Произхожда отъ заможно и родолюбиво семейство на попъ Георги Димитриевъ отъ сѫщото село. Първоначалното си образование е получилъ въ родното си село. Заможността и любознателността на родителите му е причина да бжде изпратенъ да продължи образоването си въ гр. Одеса — Русия, кѫдето презъ 1858 г. постъпва въ духовната семенария. Тукъ той остава до 1861 година. По това време става преселването на много добродушни български семейства отъ Видинския край за въ южна Русия, вследствие агитацията на чужди агенти и заинтересувани лица и държави.

Интелигентни родолюбиви българи, живущи въ Русия и Рѣмъния, водили сѫщ агитация между преселниците за да се връщатъ обратно въ родните си отъ вѣкове мяста. Въ тази агитация взема живо участие и младиятъ семенаристъ Димитръ попъ Георгиевъ Беровски, който си навлича ненавистта на руската власт, та напуска училището и избѣгва въ Бѣлградъ. Тукъ той постъпва доброволецъ въ срѣбъската войска и за отличната си служба скоро получава чина „капраль“ (младши подофицеръ). Следъ военната си служба, водимъ отъ желание да бжде полезенъ на своя народъ, той се отправя за родното си село Берово, кѫдето учителствува до 1868 година.

Учителствуването му въ с. Берово съвпада съ борбата по църковния въпросъ и той подготвя не само съселените си беровчани, но и почти цѣлия Малешевски край за борба срещу тогавашния Струмишки грѣцки владика Еротея Комбениасъ. Презъ 1873 год. Дим. п. Георгиевъ — Беровски ржководи не само училищните, но и църковните работи въ с. Берово и дейността му служи за примѣръ на учители, църковни настоятели и народни дейци въ цѣло Малешевско, кѫдето той е всеобщо уважаванъ.

На следющата 1874 г., когато следъ Великденъ, на празника „Св. Богородица Балаклия“ имало голѣмъ съборъ въ с. Берово, кѫдето се билъ събрали хиляденъ народъ отъ цѣло Малешевско, дошелъ да служи литургия въ мястната черква самиятъ грѣцки Струмишки владика Еротея, по даденъ знакъ отъ Димитръ попъ Георгиевъ Беровски и предвождано отъ него и отъ братята му Костадия и попъ Иванъ и отъ попъ Атанасъ попъ Христовъ, се повдига нѣлото събрано многохилядно българско население срещу грѣцкия владика и по единъ най позоренъ начинъ го изгонва отъ село Берово и отъ цѣлото Малешевско. Събраната отъ Малешевската нахия полиция въ подкрепа на грѣцкия владика е била безъ силна да му помогне.

Това изгонване на Струмишкия грѣцки владика става причина щото и тримата братя попъ

Георгиеви да бждат хвърлени въз затвора въз Струмица, отъ кждето биватъ освободени, следъ като представягът солидно порожителство. Следъ пускането имъ на свобода, Димитъръ избѣгва презъ гр. Кюстендилъ за Цариградъ. За тамъ заминаватъ и споменатите му двама братя, обаче единиятъ отъ тѣхъ, а именно Костандия, бива заловенъ и осъденъ на деветъ месеца затворъ. Въ Цариградъ Димитъръ попъ Георгиевъ се навърта около българската екзархия и тукъ се учи за работитъ, които ставатъ въ родното му село, въ Малешевско, Пиянечко и Струмишко. Презъ това време той е въ писмени връзки съ нѣкои отъ роднините и съселяните си отъ Малешевско и Пиянечко, особено съ дѣда му попъ Стоянъ отъ с. Разловци и шуря му, родолюбивиятъ Костадинъ попъ Стояновъ.

Когато презъ 1875 год. българската екзархия изпраща въ гр. Кукушъ за управляющъ Кукушко-Полянинската епархия епископъ Нико Смоленски, последниятъ бива придруженъ до тоя градъ отъ Димитъръ попъ Георгиевъ, който отъ тамъ заминава за гр. Солунъ. Презъ това време той есе запознава въ града съ известната дѣлгогодишна учителка баба Недѣля и дѣщеря ѝ Славка (Станислава) Петкова, на които открива тайната по подготовката за възстание въ Малешевско и Пиянечко и имъ възлага да ушиятъ и извезатъ знамето, съ което ще си служи подготовкяваната и водена отъ него възстанческа чета. Съ това историческо знаме, по време на повдигнатото въ с. Разловца, Пиянечко, възстание пролѣтъта 1876 г. е била поведена четата. Презъ 1885 г. презъ сръбско-българската война то се носи отъ Кюстендилската македонска доброволческа дружина, водена отъ Димитъръ попъ Георгиевъ Беровски, който живѣе въ съ Долна Грацица, Кюстендилско.

По време на пребиваването си въ Солунъ, Дим. п. Георгиевъ е въ пълно разбирателство съ дѣдо си, родолюбивия попъ Стоянъ отъ с. Разловца, съ шуря си Костадинъ попъ Стояновъ и съ мнозина други видни и родолюбиви негови съселяни и приятели отъ с. Берово и други села отъ Малешевско и Пиянечко. Съ пари, набавяни главно отъ попъ Стояна, се купува отъ Солунъ оржие и припаси, за подготовкяваното възстание въ Малешевско и Пиянечко.

Следъ като набавя достатъчно оржие и припаси (пушки, барутъ и куршуми), Димитъръ попъ Георгиевъ Беровски, напуска Солунъ и заминава тайно за родното си село Берово, отъ кждето обикаля и други села за формиране на възстанческа чета, както и за окуражаване и подготвяне на мѣстното българско население за възстание. Формираната чета единодушно признава него за войвода. Най-добре подготвеното село за възстание е било селото Разловца, намираще се въ южния край на Пиянечката котловина и въ съседство съ Малешевско.

На 8 май 1876 г. се повдига възстанието въ с. Разловца, кждето биватъ избити намиращите се нѣколко души турци, органи на властта. Възстанческата чета, начело съ войводата Димитъръ попъ Георгиевъ, дѣдо му попъ Стоянъ, шуря му Костадинъ и др. юначни възстанци, съ развето знаме, заминава за съседното Малешевско, за да повдигне и тамъ възстание. Въ околностите на с.

Митрашинци четата води сражение съ запии и многобройни бацибозуки, събрани набързо отъ всички околнни турски и помашки села. Скоро пристига и войска отъ Кюстендилъ и други краища, които заедно съ бацибозука сполучва набързо и въ кръвь и огънь да потуши възстанието. Избити сѫ десетина души селяни отъ с. Разловци и околните български села и съ десетки други сѫ арестувани въ затворите въ Струмица и София, мнозина отъ които сѫ пребити отъ побой, осакатени оставили костите си.

Въпрѣки неуспѣха на възстанието четата не е могла да бѫде унищожена. За да може по-лесно да се прекръвна и опази, тя се разпръсва на нѣколко по-малки групи, които се криятъ изъ околните планински мѣста, пазени грижливо отъ мѣстното българско население. Доста стариятъ попъ Стоянъ Разловски, придруженъ и подпомогнатъ отъ нѣколко души отъ по юначните четници, сполучва да се добере до Рилския монастиръ, кждето сѫщество, че ще намѣри сигурно убежище. Тукъ, обаче, той бива откритъ и арестуванъ отъ турска стража, намираща се въ монастира. Хвърленъ въ подземията на Хрельовата кула, преди да го закаратъ въ центъра на каазата, гр. Дупница, той сполучва да се самоубие и по тоя начинъ туря край на страданията си. Синъ му Костадинъ остава при войводата и ядрото на четата. Войводата Димитъръ попъ Георгиевъ Беровски, макаръ и тежко раненъ съ юначните си четници продължава да се движи изъ Малешевско, Пиянечко, Мелнишко и Петричко, като задава голѣмъ страхъ на турска власт и население отъ тия краища. Благодарение грижитъ на четници и на родолюбиви мѣстни българи отъ селата, въ домовете на които се укрива и лѣкува както и на здравата му натура, тежко ранениятъ войвода, оздравява напълно, като окуражава четниците и населението и ги обнадежва за скорошното освобождение отъ непоносимото чуждо робство.

Презъ време на сръбско-турската война презъ 1876 година и особено съ настѫпането на руско-турската война презъ пролѣтъта на 1877 год., четата се уголѣмява и предпазва мирното българско население отъ Малешевско и Пиянечко отъ зомутие на нѣкои лоши мѣстни турци и органи на турска власт. Въ края на м. януари 1878 год. четата се среща съ появилата се и установила се въ северния край на Пиянеча чета на стария и легендаренъ български войвода Ильо Марковъ. Срещата става въ селото Долни Цръквенецъ. Радостта на дветѣ чети е била доста голѣма. Войводи и четници се братски пригръщатъ и цѣлюватъ. Дѣдо Ильо многократно пригръща своя до стоещъ замѣстникъ и съселянинъ войвода Димитъръ попъ Георгиевъ. Разбрали се напълно двамата войводи и съселени, тѣ започватъ обезоръжаването на турското население отъ цѣлия Пиянечки край по долината на р. Брѣгалица и настаниватъ въ него мѣстно българско управление. Готовятъ се да замичатъ и за съседния и роденъ имъ край Малешевско, който сѫщо да обявятъ за свободенъ и да настанятъ и въ него мѣстна българска власт. Това не сполучватъ да направятъ, понеже биватъ извикани набързо отъ руското военно началство въ гр. Кюстендилъ, кждето се прибиратъ презъ втората половина на м. мартъ 1878 год.

Въ гр. Кюстендилъ войводата Димитъръ попъ Георгиевъ Беровски на стои напраздно. Въ същия градъ, въ първите дни следъ Берлинския конгресъ се е установилъ Охридския митрополитъ Натаанайль, който действува за организиране и повдигане възстание въ Македония, та да може и тая българска страна да бъде освободена и включена въ предѣлитъ на свободното вече Българско княжество. Въ лицето на интелигентния и храбрия войвода Димитъръ попъ Георгиевъ Беровски, Митрополитъ Натаанайль намира единъ отъ най-добритъ си сподвижници и помощници, когото на това възстановява често съ специални и важни мисии до околните градове – Дупница, Горна Джумая и Самоковъ, въ които се намиратъ хиляди българи отъ разни мѣста на Македония.

Въ започнатото презъ есента на 1878 год. голѣмо Кресненско възстание, Димитъръ попъ Георгиевъ Беровски взима най-живо участие и минава за единъ отъ главните му ръководители, изпълнявъ единъ видъ длъжността началникъ щаба на възстаническия отрядъ, командувани отъ разни мѣстни войводи и нѣкои чужденци – авантюристи. Следъ печалния край на това голѣмо възстание, което продължава до края на м. януари 1879 год., всички уцѣлѣли възстанци се разпръсватъ изъ разни мѣста на свободното Българско княжество, предимно въ Дупнишко и Кюстендилско. Димитъръ попъ Георгиевъ Беровски съ една част отъ участвующите въ това възстание Малешевци, главно отъ неговото родно село Берово, се прибираятъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Кюстендилъ, въ който се е установилъ и най-голѣмия малешевецъ дѣдо Ильо войвода. Наскоро тукъ се преселва и семейството на Димитъръ попъ Георгиевъ.

Оцененъ отъ тогавашните висши военни власти въ Кюстендилския окръгъ и Софийската губерния за неговите добри качества на българинъ и войвода, той бива назначенъ за окръженъ полицейски приставъ въ тогавашния Кюстендилски окръгъ, а презъ втората половина на 1880 год. той става за Царибродски, а въ последствие Радомирски окръгъ началникъ.

Въ гр. Радомиръ прекарва близо три години и остава между населението отъ околните най-добри спомени за своята примѣрна и полезна служба. Висшето му началство го цени като трудолюбивъ, добросъвестенъ, способенъ, строгъ и безпристрастенъ чиновникъ. Съ своята вецина и такът той сполучва да установи пъленъ редъ въ околните села, като изтрѣба и върлуващите нѣколико разбойнически шайки.

Поради премѣстването му въ началото на 1884 г. на сѫщата длъжност въ една отъ окръгите въ Източна България (Куртъ Бунарската), той си дава оставката и се прибира въ гр. Кюстендилъ, кѫдето се предава на мирна землевладѣлческа работа, въ купения отъ него имотъ въ с. Долна Грацица, Кюстендилска окръгъ. Както въ това село, така и въ гр. Кюстендилъ, сѫщиятъ се ползва съ добро име всрѣдъ населението, особено между многобройните българи отъ Малешевско и Пиянечко, които гледатъ съ особена почтъ на него, като тѣхенъ съселянинъ, учитель и войвода, водилъ ги въ борбите за духовно и политическо освобождение.

Когато извршеното на 6 септември 1885 г.

съединение между източна Румелия и Княжество България извика по работа всички добри българи, за да запазятъ, ако стане нужда, и съ кръвта си това свето народно дѣло. Димитъръ попъ Георгиевъ е между първите, които напускатъ частната си работа и съ готовностъ предлага услугите си, за формиране въ гр. Кюстендилъ на опълченски комитетъ и за образуване отъ града и околните на доброволчески чети.

Съ неговата неуморна деятелност и съ голѣмия му авторитетъ всрѣдъ многобройните българи-българи отъ Македония въ града и околните, той сполучва да събере и да образува голѣма доброволческа дружина, на която се дава името „Кюстендилска македонска доброволческа дружина“. На чело на тая дружина, Д. п. Георгиевъ взема участие въ войната срещу сърбите и сполучва, заедно съ мѣстното опълчение да прогони отъ границата нахлулатата срѣбска войска въ тогавашната наша Изворска окръгъ, или въ Босилеградско. Тая доброволческа дружина се припружава и отъ стария, вече близо осемдесетгодишъ дѣдо Ильо войвода. Последниятъ, ако и старъ и вече немощенъ, съ своето присъствие окуражава четниците доброволци, както и опълченците.

Въ първите дни на тая война, войводата Димитъръ попъ Георгиевъ Беровски има и друга една не малка заслуга. Това е възстановяването въ гр. Радомиръ на реда и спокойствието, нарушили отъ настаналата паника и напускането му отъ мѣстните власти, поради приближаването на срѣбската войска следъ боя подъ Брѣзникъ на 5 ноември 1885 год. За целта той е билъ изпратенъ въ Радомиръ отъ тогавашния Кюстендилски окръгъ управителъ, Никола Славковъ. Само въ продължение на два-три дни войводата Димитъръ попъ Георгиевъ, облечень въ власть на временъ окръгъ началникъ, сполучва да възстанови реда въ града, да събере много души отъ прѣналиятъ се войнци и доброволци изъ селата на околните села и да ги изпрати по частите имъ, като сѫщевременно си послужва и съ образуването отъ тѣхъ команди по възстановяванието на реда и спокойствието. За заслугите и подвигите му презъ сѫщата война, като войвода на Македонската доброволческа дружина, той бива заслужено награденъ съ ордена за храбростъ. Върналъ се следъ свършването на войната въ гр. Кюстендилъ, той се отново предава на мирното си земедѣлческо занятие въ с. Долна Грацица.

По време на преврата на 9 августъ 1886 год., когато войските на десронаторите напускатъ София и дохаждатъ въ Кюстендилъ, въ които тогавашните мѣстни власти сѫ избѣгали отъ града и по този начинъ както града така и околните сѫ останали въ безвластие, той бива назначенъ отъ началника на войските на десронаторите, майоръ Стояновъ, да управлява Кюстендилския окръгъ. Ако и да поема управлението въ окръга въ едно такова размирно време, въ неговото кратко управление не се отбѣлязва почти никакъвъ произволъ. Следъ капитулирането на десронаторите, той бива преследванъ отъ властта на контъръ преврата, подъ предлогъ, че си билъ присвоилъ качество на длъжностно лице. Сѫденъ, бива оправданъ отъ Кюстендилския окръгъ сѫдъ, понеже се установява, че не е билъ приелъ доброволно длъж-

ностъта на окръженъ управител, а е билъ застанъ да направи това отъ командира на войските на десронарите.

Следът оправдаванието му отъ съда, дълги години той се занимава съ своето земедѣлие въ с. Долна Грацица, държащъ едно коректно поведение спрямо властта. Въпрѣки непосилната му частна работа, той не остава чуждъ на стенанията на неосвободенитѣ свои братя българи отъ Македония. Когато презъ 1895 год. започва революционна дейностъ въ тая бртска страна, сѫщиятъ е въ пълна услуга на тогавашния върховенъ македонски революционенъ комитет. Неговата кѫща и имотъ въ с. Долна Грацица е място кѫдето се складира комитетско оръжие, отъ кѫдето се пререща за разни краища на Македония. Съ своя дългогодишенъ опитъ въ революционното дѣло, като бившъ войвода, както и съ своите съвети, той служва доста много на сѫщия комитетъ и съ това остава най-добри спомени между ржководи-

телитѣ и четниците, като голѣмъ родолюбецъ, високо честенъ и безукоризненъ човѣкъ.

Цененъ като добъръ гражданинъ и способенъ администраторъ, той изпълнява въ разно време (между год. 1894—1903) длъжностите на членъ въ Кюстендилската окр. постоянна комисия, Кюстендилски окр., началникъ и председателъ на Кюстендилската градска общинска тричленна комисия. Почина презъ м. декември 1907 год. като оставилъ всрѣдъ Кюстендилското гражданство спомена на примѣренъ гражданинъ, добъръ българинъ, вещъ и честенъ администраторъ и умѣренъ партизанинъ.

Въ честь на Димитъръ попъ Георгиевъ Беровски, като нѣколко годишъ войвода изъ Малешевско, Пиянечко и околните тѣмъ места е била съчинена и се е пѣла, както отъ дружината му, така и отъ местното българско население следната пѣсъ, наричана „Пѣсъ за Димитра войвода“. Нейното дословно съдѣржание е следното:

Воденъ

Пѣсъ за Димитра войвода

Я дойди при менъ българке
Ела следъ менъ сестричке
Облечи бѣла премѣна
Да идемъ въ гора зелена

Тамъ при буката голѣма
Подъ сѣнката дебела
Двама да поприказваме
Какъ въ приятелство живѣхъмъ

Въ народні пѣсни радостні
И въ разговоры сладостні
А сега време настана
Да вървя съ мила дружина

Зато прощавай, българко,
Народна ми сестричко,
Ето български войници
Съ славнѣтѣ байраки

Тая пѣсъ на войводата Димитъръ попъ Георгиевъ Беровски, наричанъ презъ 1876 год. още и Малешевски, е била съчинена отъ тогавашната солунска българска учителка Станислава (Славка) Петкова — Караванова, съ псевдонимъ „Балканова“. Оригиналът на сѫщата пѣсъ е билъ предаденъ отъ сѫщата учителка на самия

Левътъ се гордо издигна
Кога Димитри извикна —
Я събирайте се дружина
Да вървимъ противъ турчина.

Елате вий Малешевци,
Вий мои храбри юнаци
Като герои бѫдете
И се на Бога надѣйте.

Нашитѣ патрони катъ хвърчатъ
Вразитѣ ще наранятъ,
Саблитѣ като звѣнтя
вражески глави ще паднатъ

Като въ жжъ снопове,
Като въ гроздоберъ гроздове
Д ния ще гъи победимъ
Свобода ще добиемъ.

войвода при заминаването му отъ Солунъ, за да повдигне възстанието въ Малешевско. Тоя оригиналъ и днесъ сѫществува и се пази въ архивата на Димитъръ попъ Георгиевъ, съхранявана отъ синъ му Станимиръ Д. Беровски, живущъ въ с. Долна Грацица, Кюстендилско.

Д-РЪ НЕДКО СЕМЕНОВЪ

На 5 септември м. г. напусна тоя лъжовенъ свѣтъ единъ колкото скроменъ толкова и голямъ българинъ, който последнитѣ години на живота си прекара въ тежки душевни и тѣлесни страдания.

Роденъ въ с. Брѣстовица презъ 1872 г., Д-ръ Недко Семеновъ произхождаше отъ виденъ родъ. Баща му, протоиерей, бѣ надаренъ съ особени дарби и борческа смѣлостъ. Той изнасяше нѣкои свои схващания, съ които целѣше да се затвърди ролята на нашата църква и да продължи както въ миналото да бѫде тя най-здравия стълбъ на нашето общество.

Д-ръ Недко и Лалка Семенови

Останалъ му единъ единственъ синъ, протоиерей Семеновъ бѣ вложилъ всичките си старания да създаде отъ него достоенъ гражданинъ на България. И увѣнчаха се старанията му съ успѣхъ. Д-ръ Н. Семеновъ, завршилъ по литература въ Швейцария, се издигна до положението на I-степененъ народенъ служителъ. Преди всичко красивъ, съ приятна външностъ човѣкъ, добъръ по душа и сърдце, милостивъ и състрадателенъ, кротъкъ и благъ, отличенъ събеседникъ и другаръ нему бѣха непознати позорството, надменността, гордостта.

Скроменъ, добъръ българинъ, каквото е въобще всѣки българинъ, той бѣ достоенъ за всѣки — за овчаря и господаря. Пламененъ патриотъ, той работи неуморно за благото на народа си презъ цѣлия свой животъ и дейността му остави дълбоки бразди въ нашия общественъ животъ.

Интересно за отбелязване — роденъ въ свободна България, неговите поклонници и почитатели бѣха въ Македония.

Като търговски агентъ на Българската държава въ Сѣръ и въ Битоля, той разви такава дейност и така добре се поставилъ предъ турската власт и бълг. население, че си спечели общото внимание и уважението на всички.

Привлекълъ край себе си първенците отъ интелигенцията и отъ разните слоеве на бълг. общество, българското търговско агентство въ него време бѣ станало разсадникъ на култура и просвѣта, източникъ на буенъ патриотиченъ духъ и на вѣра за осъществяване на идеалите на Макед. българинъ, място, въ което достигаха всички оплаквания противъ вършениетѣ спрямо българите звѣрства. И той не само извѣршваше канцеларска служба, когато донасяше за тѣзи издевателства на своя министъръ. Отзовчивъ къмъ страданията на българите, които той считаше истинни свой братя, Д-ръ Н. С. взимаше присърдце тѣхните болки и смило се намѣсваше и застѣпваше въ тѣхната полза. Когато бѣ разбралъ за касапницата станала на сватбата въ с. Неволяни, Леринско, по негово застѣпничество цѣлото консулско тѣло отъ Битоля, ведно съ италиянскиятѣ офицери — инструктори анкетираха случката и достовѣрни поразителни факти се изнесоха предъ свѣта.

Г-жа Д-ръ Семенова, добра, скромна, приветлива като мѣжа си бѣ на показъ предъ жените въ Сѣръ и Битоля. Не малка роля изигра и тя за вдѣхване вѣра и самочувствие всрѣдъ българките.

По разни пѫтища бълг. търг. агенство се посещаваше отъ легални и нелегални революционери, които идваха тукъ да се ползватъ отъ нелегалната литература изъ библиотеката на агентството. Тѣ идваха тукъ и на поклонение предъ ликовете на царското семейство и на видни български дейци — Хр. Ботйовъ, Левски, Караджата и пр.

Много отъ своите преживявания и впечатленията си отъ Македония Д-ръ Н. Семеновъ изнесе въ страниците на Илюстрация „Илинден“. Редакцията на списанието изразява своята скрѣбъ, че тя бѣ лишена отъ възможността да даде всичко, което уважаваниятѣ й сътрудникъ се канѣше да й представи. Тежка семейна скрѣбъ отне възможността му да напише всичко онова отъ Македония, което изпълваше душата му съ вѣзоргъ и благостъ. Тази скрѣбъ го повали дълго време на легло и влоши съвсемъ неговото състояние.

Убита отъ скрѣбъ, г-жа Семенова завѣрши своя земенъ животъ една година преди смъртта на мѣжа си; самиятъ той склопи очи, безъ да бѣ разбралъ за нейната кончина.

Та какъ бѣ възможно такова добро, такова примѣрно семейство така нещастно да загине!

На семейството на дѣщера му, на единствения му синъ г. Веселинъ Семеновъ изказваме най-дѣлбоки съболезнования. Дано тѣ вървяте по пѫти на своя баща и своя дѣдо, за да възвеличатъ името и славата на Д-ръ Недко Семеновъ, добрия човѣкъ, примѣрния гражданинъ, отличния патриотъ. Да бѫде вѣчна неговата паметъ и паметъ на достойната негова съпруга!

Богъ да ги прости.

К. X.

Крушово

Рождения денъ на Н. В. Царь Борисъ III бѣ отпразнуванъ най-тържествено. Следъ много годишнъ конкремъ крушовчани можаха свободно да празнуватъ тоя денъ и да дадатъ изразъ на голямата си обичъ къмъ своя любимъ и мъжъ Царъ.

Илинденци и опълченци съ знамената си фотограф предъ Бълг. у-ще „Св. К. и Методий“ — Крушово

На 30 януари въ 9 ч сутринта на групи множество граждани се опътиха къмъ черквата „Св. Богородица“.

Арх. намѣстникъ свещ. Иванъ Арсовъ отслужи благодарственъ молебенъ въ съслужение съ свещениците Георги Биолчевъ и Коста Шкодровъ.

Присъствуваха: Окол. управителъ Никола Настевъ, кметът Пет. Михайлова, пол. н-къ В. Екседжийски, чиновничеството, илинденци и опълченци съ знамената си, учителите съ своите ученици. Църквата бѣ препълнена съ народъ.

Следъ молебна въ църковния дворъ охлийскиятъ управителъ г. Н. Настевъ, най-младиятъ илинденецъ отъ възстанието презъ 1903 г. въ

Крушово, произнесе прочувствено слово, въ което описа живота и заслугите на Н. В. Царя за обединението на българския народъ.

Речта му бѣ изпратена съ мощно „ура“ отъ многобройната публика.

Следъ това този поздрави строените редици: полицаи, илинденци и опълченци, които му отговориха теже съ „ура“.

Ученичката отъ I кл. Милка Николова Силянова изекламира стихотворението „На Царь Бориса“.

Учениците и ученичките отъ Крушово въ национални носии дошли въ София

Направиха се нѣколко снимки и се образува манифестация по главната улица „Ц. Борисъ“ до канцелирията на Илинденъ, дето бѣха оставени знамената.

Въ салона на пивница „К. Чешалковъ“ съ пѣсни и хора до $5\frac{1}{2}$ ч. следъ обядъ се прекара много весело.

M. C.

Иванъ Ристовъ Киселиновъ

роденъ въ Охридъ 1889 год., неграмотенъ. Презъ 1906 год. подгоненъ отъ турска власть като работникъ на револ. организация, Иванъ станалъ нелегаленъ и се присъединилъ въ четата на П. Чаулевъ въ Охридско. Единъ денъ четата като е денувала въ кошаритѣ при с. Сируля, била е нападната отъ турцитѣ. Завързано се е сражение, въ което единъ четникъ билъ убитъ, а именно; Кузе отъ с. Льорека, Ресенско. Презъ време на турския „хуриетъ“ 1908, Иванъ както и цѣлата дружина начело съ Чаулевъ слѣзна въ Охридъ, тѣржествено посрещната отъ цѣлото граждансество. После „хуриета“, 1910 год. Иванъ наново станалъ нелегаленъ заедно съ Чаулевъ, съ когото се е подвизавалъ до Балк. война

числилъ въ четата на П. Чаулевъ въ Охридско. Единъ денъ четата като е денувала въ кошаритѣ при с. Сируля, била е нападната отъ турцитѣ. Завързано се е сражение, въ което единъ четникъ билъ убитъ, а именно; Кузе отъ с. Льорека, Ресенско. Презъ време на турския „хуриетъ“ 1908, Иванъ както и цѣлата дружина начело съ Чаулевъ слѣзна въ Охридъ, тѣржествено посрещната отъ цѣлото граждансество. После „хуриета“, 1910 год. Иванъ наново станалъ нелегаленъ заедно съ Чаулевъ, съ когото се е подвизавалъ до Балк. война

1912, а презъ 1913 той заминалъ за България; презъ свѣтовната война 1915 г. той пакъ съ Чаулевъ на чело дошелъ въ Охридско съ партизанския отрядъ.

Презъ време отстѫплението на фронта 1918 г. той се завърналъ въ България, а подиръ 6 мѣсеси, 1919 г. се завръща въ Охридъ като легаленъ.

Подказанъ отъ нѣкого, че и Иванъ участвувалъ при избиването на сръбските млади войници 1915 год. подъ с. Рамне, събитието го арестували и после 15 месечно лежане въ затвора, онъ и 4 души други избѣгали отъ затвора, като разбили стената му.

По този случай Иванъ се намѣри въ Албания: 5 години е живялъ въ Елбасанъ, а 17 г. въ Поградецъ. Тамъ той е взималъ живо участие при преминаване на нашите чети на сръбска територия.

Иванъ има жена и 4 деца; три мажки на 17, 14 и 3 год. възрастъ, и едно момиче на 8 год.

Въ материално отношение Иванъ е съвсемъ беденъ. Охридъ, б. II. 942 г. T. Арсовъ, бившъ войвода

Антонъ Веляновъ Шибаковъ

отъ с. Велгаци Охридско, е роденъ презъ 1883 год. Бидейки на гурбетъ въ Варна като майсторъ — дюлгеринъ, узналъ, че Борисъ Сарафовъ събира момчета, за да навлѣзе въ Македония. Антонъ оставя работата си и дошелъ въ София, дето се записалъ въ четата на Сарафовъ. На 18. I. 1903 год. преминали границата при Малешевско. На 17. II. четата има първото сражение съ турците при с. Владимирово, Малешевско. Убити били 8 д. четници и 80 души отъ аскера. Следъ като преминали р. Вардаръ, четата стигнала въ с. Орѣхово, до гр. Прилепъ. Тамъ Сарафовъ одобрилъ да се присъедини къмъ нѣкоя чета въ Охридско, и на 14. III. вечеръта стигналъ въ с. Куратица, гдето намѣрилъ капит. Тома Давидовъ заедно съ Охридската чета на войв. Тасе Христовъ.

Сутринята, 15. III. тая чета, и Антонъ тръгнали въ помощъ на обсадената отъ турците въ с. Жрбино чета на войводата Деянъ, вследствие на което по пъти имала е стълковение при с. Оздолени, гдето падна убитъ Тома Давидовъ.

Следъ това Антонъ влѣзналъ въ четата на Никола Елшанецъ, въ Езерския районъ.

На 28 май четата устрои засада на разбойника Исмаилъ Дардушъ, арнаутинъ, при мястността „Асанъ-джура“ гдето паднали убити двама разбойници.

Презъ време на Илинденското възстание, 1903 г., Антонъ билъ назначенъ за войвода на Велгошката чета, въ която влизали четници и отъ другите села, около 100 души.

На 25 юли Антонъ съ четата си, и Сандре Георгиевъ отъ с. Опейница съ четата си, при мястн. „Прентовъ-мостъ“ на шосето Охридъ — Ресенъ, устроиха засада на кираджии — дебрани носящи 18 товара търговска стока, която биде пленена. Въ сражението отъ кираджите паднали 5 души, а отъ четата нито единъ. На 7 Антонъ ималъ сражение съ аскера при мястн. „Бигла“ надъ с. Велгощи, гдето билъ опасно раненъ въ стомаха, та напусна четата си и ходи на лѣкуване въ с. Ехла, Ресенско.

На 15 Септ. аскеръ нападналъ с. Ехла и се завързalo кърваво сражение съ Ресенските чети на Славейко Арсовъ и други. Войските били разбити, а ранениятъ Антонъ прехвърлилъ се въ с. Конско, Охридско.

После ликвидирането на възстанието, Антонъ ходилъ въ Битоля, дето се представилъ въ Австро-Унгарския консулът, върналъ се въ Охридъ и презъ мартъ 1904 год. съ паспортъ заминалъ за България.

Селото Велгощи опожариха турците на 23 юли. Антонъ съ Велгошката чета водилъ сражение цѣли 5

часа. Отъ четата му паднали убити Велгощани: Серафимъ Чинго, Димко Шибаковъ, Наумъ Коруновъ Бунташотъ, Наумъ Лиото, Косте Стояновъ Вретовъ и други трима, а отъ мирното население били убити: Ленка Янева Войданова, Стефойца Балова, Кузманица Шибакова, 16 годишно момине, Търлова и 4 малки деца, чиито имена не помни. Съ унищожаването на с. Велгощи, Антонъ Шибаковъ претърпѣлъ следните материали загуби: 2 кѫщи, 10 хиляди оки жито, 130 овце, 60 кози, 2 коня, 6 впрѣг.олове, 3 крави, 4 бика (юнци), 2 свине, 1 магаре и всичката покъщина на 25 членно патриархално семейство. Отъ това негово семейство били убити: баща му Велянъ Шибаковъ, 50 годишенъ, като четникъ въ сражение съ аскера между селата Конско и Елшани. На същото място падналъ убитъ и стрико му Анастасъ Шибаковъ, 46 годишенъ. Въ сражение при „Асанъ-джура“ като четникъ падналъ убитъ Коста Пейчиновъ Шибаковъ, а ранени били самият Антонъ и неговият братовчедъ Пейчинъ Анастасовъ Шибаковъ.

Презъ месецъ септемврий 1910 г. отъ България Антонъ Шибаковъ заминалъ за северна Америка на печалба въ гр. Гери-Индияна. Съ избухването на Балканската война, 1912 г., Антонъ не е можалъ да мирува въ Америка, кѫдето е можелъ да си създаде едно добро материали положение, а тръгва като доброволецъ да спомогне за освобождението на Македония, за което презъ време на Илинденското възстание, 1903 г., претърпѣлъ тия огромни материали загуби и семейството му даде 4 скжпи съ нищо неизплатими жертви.

Антонъ се причислилъ въ 10-та Прилепска дружина, 2-а рота, 2-и взводъ, 3-а бригада, па въ боеветъ при Узунъ-Химитлеръ на 7 ноемврий 1912 г. билъ е раненъ. Награденъ е съ кръстъ за храбростъ 4-а степенъ. Раненъ, Антонъ отишъл на лѣкуване въ София, дето лежалъ единъ месецъ, подиръ което му се дало и единъ месецъ почивка. Подиръ това той си дошелъ при семейството си въ Охридъ. По желанието и съ съдействието на тогавашния български владика Бориса въ Охридъ и Петра Чаулева, Антонъ билъ назначенъ отъ сърбите за общински кметъ (председникъ опщина) на Велгошката община, която длъжност вършилъ до месецъ септемврий 1913 г., до навлизането на албанците въ Охридъ. Презъ това време въ Охридъ се намиралъ Миланъ Матовъ, Павелъ Христовъ и Чаулевъ па тъ отредили Антона за войвода и образувалъ чета отъ 40 души, за да се бори срещу сърбската властъ.

Когато сърбската войска превзела Охридъ отъ албанците, Антоновата чета се разпръснала, — той се закрилъ, а сърбите го осъдили на смърт. После 3½ месечно криене, Антонъ сполучилъ да пробие пътъ презъ Албания и се намира въ Деде-агачъ, па въ София, Варна, пакъ въ София и отъ тамъ въ Гюмурджина дето се настанилъ на работа въ тамошната община като общински майсторъ. Българската мобилизация го е заварила въ Гюмурджина, гдето билъ мобилизиранъ и причисленъ въ 10-и етапенъ полкъ, 2-ра рота, уволненъ на 10 мартъ 1916 год. Дошелъ въ Охридъ, дето билъ назначенъ пакъ за общински кметъ на Велгошката община. Това гряя до отстъплението на фронта, септемврий 1918 г. Антонъ не е можалъ да остане въ Охридъ отъ страхъ отъ сърбите, та заедно съ българските власти заминалъ за България, дето стоялъ до 1926 г. подиръ което като амнистиранъ отъ сърбите върналъ се въ Охридъ при семейството си, дето се намира и днесъ.

Въ материално отношение Антонъ притежава само 5 — 6 декара нива и една стара паянкова кѫща, въ която живѣе. Той е доста интелигентъ. Уменъ е, разсъдливъ, способенъ да разпорежда. Охридъ 28. X. 1941 г. Т. Арсовъ, бившъ войвода

Свещеникъ Петъръ Петровъ — Коджабашиевъ

Свещеникътъ Петъръ Петровъ бѣ роденъ въ с. Сermенинъ (Гевгелийско) презъ 1830 г. Учиъ се на младини въ Кукушъ на славяно-български езикъ. Тогава Гевгелие е билъ малко селище.

Братовчедътъ на Поце, х. Стаменъ, го подтикналъ да отиде да се учи въ чужбина и го съветвалъ да се подготви за свещеникъ, за да служи на своя народъ.

Преди, обаче, да стане свещеникъ, той учителствува въ родното си село Сermенинъ, Гевгели и др. селища.

Свеш. Петъръ Петровъ Коджабашиевъ

На 1888 год. 25 октомврий билъ е ржкоположенъ за свещеникъ и цѣли 50 години е служилъ на народа като добъръ, образцовъ пастиръ, народъ просвѣтителъ и борецъ за свободата на родна Македония.

Презъ 1903 год. той е заловенъ отъ турска тъвла и заедно съ други учители изпратенъ е на заточение въ крепостта Акия, въ Малая Азия, заедно съ сина си Димитъръ.

Свещеникъ П. Петровъ е билъ близъкъ другаръ на войводите Сава Михайловъ, К. Пспето, Аргиръ Манасиевъ и др. Той е билъ винаги въ контактъ съ четитѣ и е взелъ участие въ сраженията при с. Сermенинъ и Баялци.

Свеш. Петровъ е преживѣлъ тежки мжки отъ джелатитѣ — чаушъ Ибраимъ и Сулейманъ, за да каже де се криятъ комититѣ. Преживѣлъ е тежки изпитания, побоища отъ джандармитѣ, които го карали да ги пренася презъ рѣката на гърбъ.

Свеш. П. Петровъ особено много е страдалъ отъ гръцките андарти, които дошли въ Гевгелийско да измъжватъ българитѣ.

Подиръ общоевропейската война въ Гевгелийско се настанияватъ сърбитѣ. Свещеникъ П. Петровъ отново билъ подхвърленъ на преследване отъ административните и духовни власти. Нему било е забранено да служи и е изпадналъ въ голѣма мизерия. Той никога не бѣ споменалъ въ черквата името на сръбския крал и това особено е ожесточавало сърбитѣ.

Презъ 1938 год. Св. П. Петровъ изпиталъ дълги

измъжвания, интерниранъ е, и по затвори, се е поминалъ на 98 години съ вѣра въ тържеството на правдата и възкръсването на свободата на Македония.

Неговиятъ синъ Георги Поповъ още отъ детската си възрастъ възви по стъпките на баща си.

Роденъ въ 1893 год., 23 априлий, въ с. Сermенинъ, Георги се е учиъ въ родното село и въ Гевгели, дето свършилъ IV класъ. Учители сѫ му били Аргиръ Манасиевъ, Антонъ Костовъ, Димитъръ Битраковъ и др.

Георги Петровъ Поповъ

Георги Поповъ, като ученикъ билъ е въ връзка съ учителите, които по организационни работи му възлагали куриерска служба.

Възложено му отъ Арг. Манасиевъ да занесе писмо до ржководителя въ Конско, турцитѣ го подозрѣли и подложили на голѣми мжчения, за да каже де и за какво отива. Макаръ младъ, той (Г. Поповъ) издържалъ мжките, но се разболѣлъ и дълго време се борилъ съ смъртъта, нищо обаче, не е съобщилъ отъ поръченията, съ които билъ е натоваренъ.

Както баща си и той билъ въ редовни връзки съ четитѣ и взималъ участие въ по-голѣми дѣла на организацията и въ редъ сражения.

Особено страданията му се засилватъ презъ сръбския режимъ, когато околийскиятъ началникъ сърбинъ го повиква въ къщата си и съ столь му счупва челюстта и го смазва отъ бой, като му казалъ: „Заедно съ тебе ще убия и царь Фердинандъ, който се намира въ сърдцето ти“.

Бай Георги Поповъ е мжченникъ за българското име и царь — за България.

Той дочака свободата на родния си край, Гевгелийско, и служи като достоенъ стожеръ на народните идеали.

Сега той е секретаръ — разбира се безплатенъ — на Илинденското д-во въ Гевгели.

Друга по-добра сѫдба, обаче, заслужаватъ подобни скромни по душа, народни труженици.

Л. Т.

14 ГОДИНИ ИЛЮСТРАЦИЯ „ИЛИНДЕН“ Съобщения на Ръководното тѣло

Списанието ни влѣзе въ своята XIV годишнина при крайно радостни условия: Борбата, която македонскиятъ българинъ води отъ 60 години на-самъ, най-после се увѣнча съ успѣхъ.

Настоящата нова годишнина открива за илюстрация „Илинден“, нови възможности. Кореспонденцията съ Македония, която чужденците бѣха почти всесъщо забранили, е вече свободна и това ни вдъхва вѣра, че всичките подвизи, които нашите братя сѫ изнесли и които времето би покрило съ прахъта на забвението, ще блеснатъ вече съ всичкото си величие предъ свѣта, неосведенъ достатъчно добре колко е силътъ народностния духъ всрѣдъ македонските българи, на какви не унижения сѫ били тѣ поставени отъ нахлупилъ чужденци, какъ последните сѫ се чувствували чужди всрѣдъ заробените, и какъ това просто ги е вѣсявало, на какви не изкушения сѫ били подлагани нашите братя и съ какво упорство се мячили тѣ да запазятъ своя народностенъ духъ и битъ, всичките опити на разплутилъ се въ развратъ нашественици да отровятъ душата на младежъта, известна до скоро съ чистотата на своите нрави, да я откажнатъ отъ влиянието на семейството, за да могатъ по-лесно да приспособятъ къмъ новия режимъ и отъ-после да я претопятъ.

Всичко това задължително трѣба да се отбележи за поука, за по-правилна преценка силата и значението на свободата, нейната святостъ, и задълженето ни да я пазимъ, както пазимъ най-скажпото нѣщо — окото.

За постигане тази задача на списанието могатъ да бѫдатъ полезни всички, които сѫ вложили усилия за народното ни преуспѣване.

Знаемъ добре — не всѣки е подготвенъ да дава съвѣршени по стилъ и по съдѣржание сведения. Редакцията, обаче, ще бѫде доволна, ако ѝ се изпращатъ материали, които тя сама ще преработва и ще имъ дава място въ страниците на списанието.

Запазвайки своя характеръ на архивъ на освободителните борби на макед. българинъ, илюстрация „Илинден“ ще дава сведения и за културно-стопанския подемъ на Македония, и кратко очертание на военно-политическото положение всрѣдъ воюващите.

Редакцията прави всичко за да издигне списанието до възможно най-високо стъжало. Постига ли тя тази своя задача, остава да се препечени отъ компетентните.

Останалъ единъ единственъ органъ на толкова скажата и така високо ценена илинденска организация, надѣваме се, че илюстрацията ще бѫде подкрепена както въ списването ѝ така и въ нейното разпространение.

Макед. българи журналисти и хора на перото не сѫ рѣдкостъ. Надѣваме се, че тѣ иматъ пристърдце преуспѣването на списанието и ще му укажатъ ценното си съдѣствие.

Нашите дружества ще употребятъ усилия да назначатъ свои дописници и да заинтересуватъ възможно повече абонати.

Отъ редакцията

1. Съобщава се на илинденци, че ръководното тѣло на организацията е направило постѣжки предъ надлежните мѣста за отпускане народни пенсии на старите и заслужили илинденци, за отпускане временни помощи на най-нуждающите се, за заселване и оземляване на тѣзи, които сѫ въ възможность да се занимаватъ съ земедѣлие всички илинденци да се ползватъ съ привилегии — безплатно лѣкуване, намаление при пожтуване по желѣзниците, освобождаване отъ училищни такси и пр. — отъ всѣкїдже ни се дадоха увѣрения, че тѣзи искания — скромни и справедливи — ще бѫдатъ уважени.

2. Презъ следващите нѣколко дни ще бѫдатъ изпратени до илинденските дружества ликовете на Дамянъ Груевъ и Гоце Дѣлчевъ — апостолите на македоно-одринската революционна организация. Съ тѣхъ трѣба да се украсятъ всѣка канцелария, всѣки домъ.

3. Всѣко дружество да изпраща свое-временно сведения изъ живота и дейността на организацията.

4. Членовете да уредятъ смѣтките си съ посмъртната каса. Последния смъртенъ случай е 169.

5. Всички дружества да изпратятъ декларациите на илинденци придружени съ списъкъ по дадения образецъ.

6. Да се изпрати въ най-непродължително време списъкъ на абонатите на илюстрация „Илинден“.

7. Умоляватъ се най-настоятелно дружествата да се издѣлжатъ къмъ касата на организацията, за да се не спрѣва нейната дейностъ.

Гражд. к-тъ който изнесе „Илинден“ въ Царево село Седнали: Д-ръ Тренчевъ, кмета Л. Ивановъ Ал. Трифоновъ; прави: Хр. Киселички и Чорбаджийски

Ново дружество

Въ героичното с. Цапари, Битолско, образувано е дружество „Илинден“.

Редакцията счита за свой дългъ за даде изводки от учредителния протоколъ:

„Следъ размънениетъ мисли и следъ като се изтъкна необходимостта отъ създаване на Илинденско дружество въ с. Цапари, което е дало повече отъ 150 жертви за свободата на българите въ Македония, както и затварянето на почти всички Цапарци въ нейралния затворъ и следъ туй всички първенци изпратени въ заточение въ Диаръ-Бекиръ, отъ къдeto малцина се завърнаха, единодушно решихме да образуваме „Цапарско Пелистерско Илинденско дружество“.

Следватъ списъците на 58 членове.

За ръководно тѣло на дивото сѫ избрани:

Председателъ: Христо Котевъ Веловъ, подпредседателъ: Димитъръ Василевъ Илиевъ, Секр. ка-

сиеръ — Петъръ Найденовъ Ангеловъ, Съветници: Ташко Георгиевъ Бълчевъ, Наумъ Толевъ Танчевъ, Контролна комисия: Георги Димитровъ Голгановъ, Ник. Георгиевъ Китиновъ и Коста Щерийовъ Порковъ.

Поздравлявайки Цапарци, пожелаваме имъ ползотворна родолюбива дейностъ.

Силни, бодри българи, дали чрезмѣрни жертвии за своята свобода, тѣ ще бѫдатъ стожери за величието на единна, могжща, обединена и велика България.

Заедно съ свояя протоколъ отъ Цапари ни изпращатъ и списъкъ на загиналите въ борбата селяни.

На тоя списъкъ съ готовностъ редакцията дава мѣсто, като кани настоятелството да издири иметата и на останалите светци наши герои, избити презъ възстанието, а кани сѫщевременно и всички илинденски дружества въ Македония да последватъ примѣра на Цапарци.

СПИСЪКЪ

на избитите лица по време на Илинденско възстание въ с. Цапари—Битолска околия

1. + Сазданъ К. Саздановъ	45. + Коле Трайковъ	89. + Стойче Мировъ
2. + Стоиль К. Саздановъ	46. + Спиро Шишкановъ	90. + Щерийо Порковъ
3. + Ацко Димевъ	47. + Стефанъ Кузевъ	91. + Иванъ Порковъ
4. + Трайчо Дилевъ	48. + Наумъ Т. Нечаковъ	92. + Ставре Мукевъ
5. + Рисинъ Дилевъ	49. + Илия Шепенгиуловъ	93. + Лазаръ Дурджановъ
6. + Гошо Кашанчето	50. + Наумъ Иамандиловъ	94. + Михаилъ С. Мукевъ
7. + Станко Кочовъ	51. + Стойчо Мицаковъ	95. + Ионко Бъчваровъ
8. + Тодоръ Булевъ	52. + Лазаръ Дамески	96. + Христо Порковъ
9. + Михаилъ Т. Булевъ	53. + Митре Дамески	97. + Спиро Бъчваровъ
10. + Спиро К. Саздановъ	54. + Наумъ Н. Ангелковъ	98. + Толе Капинковъ
11. + Спирейца Танчева	55. + Коле Р. Кукуловъ	99. + Ионче Улавче
12. + Апостолъ Зениевъ	56. + Спиро И. Карафиловъ	100. + Христо Наумчевъ
13. + Темелко Зениевъ	57. + Апостолъ Тниковъ	101. + Насе Н. Гечевъ
14. + Иванъ Зениевъ	58. + Иванъ Симеоновъ	102. + Петъръ Порковъ
15. + Трайчо Г. Зенговъ	59. + Вангель Танчевъ	103. + Василь Керемечевъ
16. + Симонъ Г. Трайковъ-учит.	60. + Коле Танчевъ	104. + Апостолъ Дуртановъ
17. + Христо Н. Ивановъ шивачъ	61. + Найдо Г. Ичковъ	105. + Петъръ В. Дупиновъ
18. + Христо В. Саздановъ	62. + Тасе Дончевъ	106. + Никола Кузевъ
19. + Петъръ Зенговъ	63. + Ангеле Колинъ—майсторъ	107. + Иванъ Илинкенъ
20. + Ване К. Кукулевъ	64. + Стойчо Ш. Кръстевъ	108. + Пеша В. Пъркова
21. + Ацко Войводата	65. + Лазаръ Ив. Илинкинъ	109. + Ристена К. Шопова
22. + Иванъ Г. Китановъ-войвода	66. + Михаилъ Гондевъ	110. + Стефанка Г. Създанова
23. + Марко Т. Китановъ	67. + Св. Найдо Абетковъ	111. + Александра И. Създанова
24. + Вангель К. Веловъ	68. + Св. Димитър Петровъ	112. + Таса К. Менкина
25. + Христо Т. Ташковъ	69. + Трайче Г. Пръковъ	113. + Илия Ив. Създановъ
26. + Василь И. Ивановъ	70. + Коле Г. Пръковъ	114. + Тодоръ Д. Наставъ
27. + Лазаръ И. Ивановъ	71. + Лазаръ Г. Илковъ	115. + Иванъ Д. Наставъ
28. + Иванъ Ивановъ	72. + Петъръ Т. Тончевъ	116. + Лазаръ П. Карамиловъ
29. + Марко Ласковъ	73. + Ване Т. Дупеновъ	117. + Симонъ П. Елининъ
30. + Михаилъ Дуичиновъ	74. + Петъръ Т. Дупеновъ	118. + Никола К. Шоповъ
31. + Георги Р. Дилевъ	75. + Вангель Т. Капинковъ	119. + Наумъ Д. Куликоновъ
32. + Петъръ Р. Дилевъ	76. + Михаилъ Т. Капинковъ	120. + Танасть Р. Вотичовъ
33. + Ташко Р. Дилевъ	77. + Наумъ Г. Дурджановъ	121. + Коста Н. Гечевъ
34. + Наумъ Гиковъ	78. + Лазаръ К. Кукуловъ	122. + Филипъ С. Ачевъ
35. + Марко Гиковъ	79. + Филипъ Кукуловъ	123. + Димитър Петковъ
36. + Димитъръ Лушоковъ	80. + Спире Мишевъ	124. + Ионко Томовъ
37. + Христо Д. Бъчваровъ	81. + Симонъ Трайковъ	125. + Анастасъ Зайковъ
38. + Коста Р. Наумчевъ	82. + Тръпче Станиновъ	126. + Вангель Д. Стаменовъ
39. + Христо С. Ачевъ	83. + Ангелъ Аламантовъ	
40. + Лазаръ Димит. Станинъ	84. + Мице Веловъ	
41. + Петъръ Ваневъ	85. + Гешо Веловъ	
42. + Христо Найдовъ	86. + Петъръ Трайковъ	
43. + Наумъ Трайковъ	87. + Василь Трайковъ	
44. + Ташко Трайковъ	88. + Ионче Създановъ	

Богъ да ги прости. Вѣчна имъ паметъ. Величественъ паметникъ да възвеличава имената имъ презъ вѣковетъ!

„Илинденъ“!

Положението

Най-забележителното събитие презъ разглеждания тукъ периодъ отъ време е падането на Сингапуръ. Японските войски завзеха съ изненадващъ устремъ най-укрепената крепост въ Далечния изтокъ, която съставляваше главната военна морска база на системата на английските владения въ областта на Тихия океанъ. Съ това се нанесе съкрушителенъ ударъ върху английските сили, които тръбаше да поддържатъ тая система и следователно се раздруса отъ основи и самата система. Тукъ именно се крие големото значение на японската победа при Сингапуръ, а не въ това, че съ падането му Англия загубва милиарди, вложени въ укрепяването на тая крепост, лири. За сега още Англия, особено като е въ съюзъ съ Съединените Американски Щати, разполага съ достатъчни количества пари, което между другото проличава и отъ обстоятелството, че храни на казанъ редица емигрантски приятелски ней правителства, като имъ дава освенъ това, и значителни суми за вършени на атентати за конспираране срещу държавите отъ Тристранния пактъ. Тъй щото не сж парите, които съставляватъ големата загуба за Англия, а ключевата, извънредно ценна отъ стратегическо гледище, позиция на Сингапуръ.

Ние вече виждаме отъ всъкдневно пристигащите до насъ вести за военниятъ действия въ Далечния изтокъ ефекта отъ падането на тая крепост върху японците. Ако преди завземането ѝ японските войски сухопътни, въздушни и морски сили — тръбаше да действуватъ съ известна предизливост по островите и по моретата около тяхъ, понеже можеха да очакватъ, че ще срещнатъ известна съпротива, осланяща се на Сингапурската база, следъ като англичаните изгубиха тая база японските военни сили вече свободно и почти безъ пръчки действуватъ и завзематъ съ свойствената имъ ловкост и смѣлост единъ следъ други острови и островчета, градове и други важни пунктове по цѣлото онова пространство, което обхваща владенията на Холандска Индия и отдото Япония постепенно си осигурява достъпна на Австралия като същевременно изгражда непреодолима преграда между горната част на Тихия океанъ и Индийския океанъ.

Сами Рузвелтъ и Чърчилъ бѣха принудени да признаятъ публично, че следъ падането на Сингапуръ Япония владѣе въздушните и морските пространства въ тая важна и обширна областъ.

Завземането на Сингапуръ има още и това значение, че освободи откъмъ тила имъ японските сили, които сега сж насочени на западъ, срещу Бирмания и оттамъ срещу Индия и откри за японската флота водите на Индийския океанъ, по който плаватъ английски и американски кораби съ разни материали, оръжия и войски за Средния изтокъ и съ доставки за Съветска Русия.

Бирманскиятъ путь, по който Англия и С. Щати праща военни материали на Чанъ Кай Шекъ, сега е застрашенъ сериозно отъ напредващите въ Бирмания войски и скоро може да бѫде прекъснатъ. Това би лишило войските на враждебното на Япония китайско правителство отъ необходимите имъ оръжия и би довело до парализиране на действията на тия войски. Сега отъ английска страна се твърди, че се вземали мѣрки за изработване на другъ единъ путь стъ Индия и Чунгъ-Кингъ столица на Чанъ Кай Шековия Китай — който щѣлъ да бѫде далече отъ обсега на японските аероплани и оръдия. Но дали ще смогнатъ да изработятъ на време този путь и дали и той нѣма скоро да бѫде подложенъ на японски бомбардировки е въпросъ, който е много въроятно да не получи благоприятно за Англия разрешение.

Освенъ това, повдига се вече — съ наближаването на японските войски до границите на Индия — и въпросътъ за сигурността на Индия като английско владение и като извѣренна важна областъ не само по географското си положение, но и съ неизчерпаемите си ресурси на човѣшки материалъ, отъ които Англия смѣта тѣпърва да формира войски.

Падането на Сингапуръ разкри, прочее, много ясно слабите страни на военното положение въ което се на мира Англия. Намираща се въ невъзможност да се изравни по бойна сила съ главния си неприятел — Германия, тя поставя борбата си срещу нея въ зависимост главно отъ подкрепата на тригъ значителни съюзнически сили: Съветския съюзъ, С. А. Щати и Китай подъ заповѣдите на Чанъ Кай Шекъ. А за да си обезпечи тая тѣхна подкрепа, тя тръбва да владѣе моретата и да има контрола надъ далечните морски птици. С. А. Щати могатъ да є бѫдатъ полезни не съ войски каквито нѣматъ, а съ доставките си на оръдия, самолети и други материали. Само чрезъ тия доставки Съветскиятъ съюзъ и Китай биха могли още известно време да устояватъ въ въоружената борба. Едно осуетяване на възможността за тия доставки би разкъсало общия Англо-съвето-китайско-американски фронтъ и тази коалиция би изпаднала въ положение да бѫдатъ бити по отдалено нейните членове.

Ще запазятъ ли Англия и Америка контрола си надъ моретата и птиците, по които се пренасятъ и се предполага, че ще се пренасятъ тия американски доставки? Ето въпросътъ, който е сега отъ най-съществено значение.

Съ завземането на Сингапуръ японците прекъснаха почти напълно превоза на американски материали и оръжия по пътя, който минаваше презъ зоната на Холандска Индия и който бѣ много удобенъ, и изглежда че ще заставятъ американските кораби да обикалятъ по много по-далечния путь южно отъ Австралия. Но тия кораби тръбва да отиватъ въ индийски пристанища и до Персийския заливъ. Това значи, че тѣ тръбва да пътуватъ по водите на Индийския океанъ, дето сега могатъ да сноватъ японски подводници и бомбардировачи. Какво значи това — американците и англичаните видѣха много добре въ водите на Китайското море и сега виждатъ край остривите на Холандска Индия.

Същото затруднение изпитватъ и корабите на Англия, които вече сж изоставили, по английски признания, Средиземно море като главна пътна артерия, и сж принудени да обикалятъ южно отъ Африка.

Но тия далечни птици, по които става много побавно превозането на материали, не сж сигурни. Германски и японски подводници вижда се вече въ значителенъ брой сноватъ по всички океани и се явяватъ съ резултатни действия чакъ при американските брѣгове, като застрашаватъ сериозно морските, толкова важни за блока на Англия, връзки между силите отъ тоя блокъ.

До колко голема важност се отдава на поддържането на тия връзки и значи — на непрекъснатото и въ големи количества доставяне на американски материали за успѣшното водене на борбата съ Германия се вижда отъ тревожната речь, която съветскиятъ посланикъ въ Вашингтонъ, Литвиновъ, произнесе по радиото и съ която той недвумислено заяви, че общата борба съ силите на Осъта ще бѫде компрометирана, ако Англия и съюзниците ѝ не откриятъ други фронтове и, особено, ако съюзниците ѝ не отправятъ военни доставки.

ПЕТДЕСЕТЬ ГОДИНИ „БЪЛГАРИЯ“ ЗАСТРАХОВКИ „БЪЛГАРИЯ“

І-во БЪЛГАРСКО ЗАСТРАХОВАТЕЛНО Д-ВО — СОФИЯ
най-старото застрахователно
предприятие въ отраната

100 БЪЛГАРСКО ЗАСТРАХОВАТЕЛНО ДРУЖЕСТВО
1891—1941
повече отъ 5,400,000,000 лева
(ПЕТЬ МИЛИАРДА И ЧЕТИРИСТОИНЬ МИЛИОНА)

е заплатило на своите застрахованни

„БЪЛГАРИЯ“
І-во БЪЛГАРСКО ЗАСТРАХОВАТЕЛНО Д-ВО

ЗАСТРАХОВА
при най-износни условия, превъзходни комбинации и низки цени

Животъ	Мятахии
Пожаръ	Експлозии
Транспортъ	Гражданска отговорност
Злополука	Витрини
Кофажи	Спортни турнири
Автомобили	Земетресения и др.

ЗАВОДИ НИКОЛА ЧИЛОВЪ А. Д. ЗА ХИМИЧЕСКИ ПРОИЗВЕДЕНИЯ

ОСН. 1912 — СОФИЯ, АЛЕКСАНДЪРЪ I № 1

ТЕЛЕФОНИ: 2-56-78, 2-56-79, 2-50-39, 2-74-03

Основенъ капиталъ и резерви 302.000.000 лева

ПРОИЗВЕНИЯ

МАСЛЕНА ФАБРИКА: сирови, рафинирани и втвърдени слънчогледови, памучни, рапични, соеви и други масла и фуранни.

САПУНЕНА ФАБРИКА: Всички видове: сапунъ за пране „Пътей“, тоалетенъ сапунъ „Идеалъ“.

ПАРФЮМЕРИЙНА ФАБРИКА: Паста за зъби „Идеалъ“, хормоновъ кремъ „Гита“, спортенъ кремъ „Идеалъ“, кремъ за лице „Идеалъ“, пудра „Идеалъ“, български кремъ, червила за устни, червила за страни, одеколони, вода за зъби, боя за коси „Магия Идеалъ“ въ различни цветове и др.

ГЛИЦЕРИНОВА ФАБРИКА: Аптекарски, технически и динамитенъ глицеринъ.

ТУТКАЛНА ФАБРИКА: Конченъ туткалъ, кокаленъ туткалъ „Слонъ“, нелатинъ, химически торове.

ХИМИЧЕСКА ФАБРИКА: Всички видове гресь, консистентни масла и текстилни масла, паста за пекки „Пътей“ и др.

БРАТЯ МАДЖУНКОВИ

София — бул. Мария Луиза 61

ДОСТАВЯТЬ ВИНАГИ ОТЪ СКЛАДА СИ:

Комплектни содолимонадови инсталации, машини, стъкла, есенции, бои и всички артикули за содолимонадовото производство;

прочутитъ швейцарски плетачни машини „ДУБИЕДЪ“;

машини за производство на ледъ и охлаждане „ЛИПДЕ“ отъ най-старата иrenomirana fabrika vъ Европа;

машини и уреди за обзавеждане Комплектни гаражи и работилници, производство на прочутата германска fabrika „МАГРА“;

инструменти и материали за окисижениране „Оригиналъ Месеръ“.

МАКЕДОНСКА КООПЕРАТИВНА БАНКА – СОФИЯ

ул. Пиротъ № 5 – Телефони – 2-52-26 и 2-52-27

ЧЛЕНОВЕ	4.200
ПЛАСМЕНТИ	70.000.000
КАПИТАЛЪ И РЕЗЕРВИ	26.500.000
ВЛОГОВЕ И СПЕСТЯВАНИЯ	70.000.000
СВОБОДНИ ИЗЛИШЪЦИ И РАЗ- ПОЛАГАЕМИ СРЪДСТВА	33.000.000
СВОБОДНИ КРЕДИТИ	33.000.000

Банката обслужува своите членове съ кредити въ форма на заеми, скonto, текущи сметки срещу поръчителство на две лица, текущи сметки срещу залогъ на облигации отъ Д. З. 1923 г. (български), издава гаранционни удостовърения за участие въ търгове, инкасирва полици и извършва преводи на суми навсякъде изъ царството при най-износни условия и лихви.

Банката приема влогове—срочни, безсрочни и други спестявания съ детски касички и съ влогови книнки, чрезъ седмични спестовни марки при максималенъ процентъ на лихви.

ЧИНОВНИЧЕСКО КООПЕРАТИВНО ВЗАЙМО-СПОМАГАТЕЛНО ДРУЖЕСТВО

ЦЕНТРАЛА – СОФИЯ

АГЕНЦИИ – ЦЪЛА БЪЛГАРИЯ

клонове { „ЖИВОТЪ“
 „ПОЖАРЪ“
 „ЗЛОПОЛУКА“
 „ЖИЛИЩЕ“

ПОСТИЖЕНИЯ:

1. ЗАСТРАХОВАНЪ КАПИТАЛЪ—кл. „ЖИВОТЪ“: надъ два милиарда лв. (40% отъ общия застрахованъ капиталъ въ страната).
2. ЗАСТРАХОВАНИ ОБЕКТИ по кл. „ПОЖАРЪ“: кръгло—за 6 милиар. лв.
3. РЕЗЕРВИ и ФОНДОВЕ 700 милиона лева
4. Изدادени полици по всички клонове: надъ 300 хил. бройки
5. Отъ основанието си до днесъ д-вото е възвърнало на застрахованите дружествени членове—часть отъ ПЕЧАЛБИТЪ—надъ 62 милиона лв.
6. ПОЧИВНИ ДРУЖЕСТВЕНИ ДОМОВЕ ВЪ: БАНЯ, ВАРНА, ВЪРШЕЦЪ, ХИСАРЯ.

ВСЕНАРОДНА КООПЕРАТИВНА ОРГАНИЗАЦИЯ